

Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 8. Peccat graviter contra religionem & charitatem, qui (citra
cogentem necessitatem) sciens & volens, administrat Sacramentum cum
materia vel forma solùm probabiliter valida, relictâ eâ, quæ ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

nuat formæ à Christo institutæ, sed cum debita intentione eadem utatur materiâ & formâ, quâ Catholica utitur Ecclesia, Sacramenti valorem non destruit error speculativus ipsius, quem vel solâ mente tenet, vel palâm exterius proficitur. Cùm baptizatos ab hæreticis, etiam Arianis (qui SS. Trinitatis mysterium negabant) rebaptizandos Ecclesia non censuerit (præter baptizatos à Paulianistis, seu Pauli Samoitanis discipulis, qui in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs sancti non baptizabant) sed confirmandos dumtaxat, ut videre est in Conciliis, Arelateni I. can. 8. Nicæno I. can. 19. Arelateni II. can. 17. Enimverò, ut Augustinus l. 3. de bapt. contr. Donat. c. 20. ait, *si evangelicis verbis in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs sancti, Marcion Baptismum consecrabit, integrum erit Sacramentum, quamvis ejus fides, sub eisdem verbis, aliud opinantis, quam Catholica veritas docet, non esset integra, sed fabulosis falsitatibus inquinata. Nam sub eisdem verbis, id est in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs sancti, non solum Marcion, aut Valentinus, aut Arius, aut Eunomius, sed ipsi carnales parvuli Ecclesia (quibus dicebat Apostolus, non potui loqui vobis quasi spiritalibus, sed quasi carnalibus) si possent singuli diligenter interrogari, tot diversitates opinionum fortassis, quot homines numerarentur.* Et lib. 6. c. 25. quis nesciat non esse Baptismum Christi, si verba evangelica, quibus symbolum constat, illic defuerint. Sed facilius inveniuntur hæretici, qui omnino non baptizent, quam qui non illis verbis baptizent.

49. Ut ergo discernas, quandonam mutatio substantialis contingat in forma Sacramentorum, scito cam quinque principaliter modis contingere posse. 1°. additione verbi, seu verborum, destruentium sensum verum formæ, quem Christus & Ecclesia intendit, ut si baptizando dicas, in nomine Patris majoris, vel consecres dicendo, hoc est corpus meum æreum. Quia *ly æreum*, alienat vocem *corpus* à propria significatione, sicut *ly majoris* alienat vocem *Pater* à significatione quam intendit Christus, & Ecclesia intelligit. Secus nonnullis eruditis videtur dicendum, si *ly æreum* non adderetur ad alienandam vocem *corpus* à propria significatione, sed ad exprimendum id quod profertur speculativè sentit de corpore Christi, sic tamen ut præcise intenderet sensum Christi, si alius foret à suo. Et idem censent dicendum de voce *majoris*. Quod si Sacerdos in consecratione, postquam dixit, *hoc est corpus*, sentiens corporis vel animi molestiam, adderet, *o bone Deus*, statimque subjungeret, *meum*, sic ut diceret, *hoc est corpus (o bone Deus) meum*. Tam pauca verba, in ejusmodi circumstantia, moraliter à se invicem non sejungerent partes formæ. Secus, si liber ab omni molestia, uno tractu, & tono vocis id totum diceret. Censetur enim id totum dicere, tamquam pertinens ad formam.

50. 2°. substantialis mutatio formæ contingit diminutione, seu omissione alicujus vocis essentialis, ut si baptizetur in nomine Patris, & Filii, omitendo expressionem Spiritûs sancti. Ut enim Augustinus, n. 48. relatus, ait, *quis nesciat non esse Baptismum Christi, si verba evangelica, quibus symbolum constat, illic defuerint.* Et manifestum est (inquit S. Thomas loco citato) quod si diminuat aliquid eorum, quæ sunt de substantia formæ sacramentalis, tollitur debitus sensus verborum. Et ideo non perficitur Sacramentum. Ut si quis ita baptizare conetur, ut unum de prædictis nominibus prætermittat, scilicet Patris, & Filii, & Spiritûs sancti.

51. 3°. substitutione unius vocis pro alia, si talis sit, quæ tollat sensum debitum. Quia, ut idem

sanctus Doctor ait q. 60. a. 7. ad 3. *si sit tanta corruptio, quæ omnino auferat sensum locutionis, non videtur perfici Sacramentum.* Pata, si loco ejus quod est in nomine Patris, dicas in nomine Matris.

4°. interruptione temporis inter partem & 52 partem formæ, si tanta sit, ut partes sic interruptæ moraliter non uniantur, nec faciant unam formam. Si enim sit tanta interruptio verborum (ait sanctus Thomas ibidem a. 8. ad 3.) quod intercipiatur intentio pronuntiantis, tollitur sensus Sacramenti, & per consequens veritas ejus. Non autem tollitur, quando est parva interruptio, quæ intentionem profertentis, & intellectum verborum non auferit. Ut si baptizans, postquam dixit, ego te baptizo, tussiret, vel de silentio adstantes merneret, ac deinde statim adderet, in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs sancti. Neque enim tam modica interruptio moraliter reputatur interruptio, sed reputatur quasi non esset. Nec proinde auferit sensum. Quem tamen auferret, si inter partem & partem formæ per semiquadrantem horæ tussiret. Quia tanta interruptio partes illas moraliter sejungeret.

5°. verborum transpositione, si tollat sensum locutionis. Tunc enim non perficitur Sacramentum, ut sanctus Doctor monet proximè post verba relata. Ut si dicat: Filii, ego te baptizo in nomine Patris, & Spiritûs sancti. Vel, in consecratione, meum est hoc corpus. Redderet enim hanc sensum: hoc corpus pertinet ad me. Ita Nicolaus Ylambertus 3. p. q. 60. a. 8. n. 7.

CAPUT VIII.

Peccat graviter contra religionem & charitatem, qui (extra cogentem necessitatem) sciens & volens, administrat Sacramentum cum materia, vel forma solum probabiliter valida, relicta ea, quæ certi valoris est.

Medina 1. 2. q. 19. a. 6. dub. ult. alique 54 Probabilistæ apud Idephonsum Baptismum 1. 2. tr. 3. disp. 208. docent, usum opinionis, etiam minus probabilis, & minus tutæ, æquè licitum in administratione Sacramentorum, non obstante periculo nullitatis, quàm in aliis materiis: ita ut neque contra religionem, neque contra charitatem peccet, qui, in praxi, sequitur opinionem, etiam minus probabilem, & minus tutam, de valore Sacramenti, relicta tutiore.

Sed quia ex valida administratione Sacramentorum Baptismi, & Ordinis Sacerdotalis, Episcopalisque, pendet salus æterna proximi, quem proinde à damnatione non liberaret usus opinionis Medinæ, si Sacramenta illa conferrentur invalidè (si enim contingeret Baptismum, & Ordinem Sacerdotalem invalidè administrari, infans invalidè baptizatus damnaretur, & Sacerdos invalidè ordinatus, invalidè absolveret, &c.) ideo quidam alii Probabilistæ exceperunt duo ista Sacramenta, ad proximi salutem necessaria; quæ quia iterari non possunt, invaliditas insuperabilis est, & incompeniabilis. Non exceperunt autem Sacramentum Pœnitentiæ, quia tamen necessarium sit, interabile non est; ideoque si contingat illud unâ vice invalidè administrari, defectus ipsius per Sacramentum subsequens suppleri, compensarique potest. Hæc est igitur propositio ipsorum (prima ex 65. damnatis ab Innocentio XI.) Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilis de valore Sacramenti, relicta tutiore, nisi id veteris lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc sententiâ probabilis tantum usendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis. De qua

Amor ad Deum per Sacramenta perducens. 9

qua propositione Romæ accusatus fuit R. P. Ignarius Maillot Soc. Jesu, qui dicitur eam in terminis docuisse in Theſibus Antuerpiæ deſenſis 56 anno 1673. Theſi 15. Quidquid de eo fit, quicquid Author fuit damnatæ illius propoſitionis, voluiſſe videtur, non habendam rationem diſcrimini, cui Sacramentum exponitur, ſed ſolum attendendum eſſe, ne grande damnum, ſeu jactura ſalutis proximi ſequeretur. Si enim habendam voluiſſet rationem diſcrimini Sacramenti, non ſolum Sacramentum Baptiſmi & Ordinis excepiſſet: *tantum utendum non eſt in collatione Baptiſmi, & Ordinis, &c.* (ſy enim tantum afficere verba ſequentia, non antecedentia, perſpicuum videtur ex contextu, & proximè ſubiſcendis ad illud) nec ſis excepiſſet generaliter aſſeruiſſet licitum, in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore; ſed e contra id illicitum generaliter aſſeruiſſet, ne talem opinionem practicè ſectando, diſcrimini nullitatis Sacramentum exponeretur. Denique ex contextu damnatæ illius propoſitionis ſatis apparet, illius Authorem noluiſſe, ut exceptio quam appoſuit, *niſi veteres lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi*, generalem aſſertionem ſuam afficeret, niſi quatenus comprehendit Sacramenta Baptiſmi, & Ordinis Sacerdotalis, & Episcopalis; non verò quatenus comprehendit reliqua quinque Sacramenta: ipſumque proinde voluiſſe, quòd reſpectu horum, lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi, generaliter non vetent adminiſtrationem illorum, ſecundum opinionem probabilem de valore, relicta tutiore. Id (inquam) ſatis apparet ex confeſſione quam inde deducit pro ſolis duobus Sacramentis Baptiſmi, & Ordinis: *hinc ſententia probabilis tantum utendum non eſt in collatione Baptiſmi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.* Si enim voluiſſet exceptionem ſuam idem concludere pro reliquis quinque; cur pro ſolis illis duobus confeſſionem deduxiſſet? Sed & idipſum apparet ex eo quòd ſi pro omnibus generaliter Sacramentis exceptionem illam procedere voluiſſet, vel illa ipſius exceptio, vel aſſertio generalis, cui eam appoſuit, inanis & illuſoria fuiſſet. Aſſertionem enim generalem exceptio talis evertiſſet, perinde ac ſi dixiſſet: *Non eſt generaliter illicitum, in Sacramentis ſequi opinionem probabilem, &c.* Id tamen generaliter illicitum facit *lex, conventio, aut periculum gravis damni*: cum tamen exceptio non inanis, nec illuſoria, generalem aſſertionem firmare debeat, non evertere, juxta regulam juris: *exceptio firmat regulam in contrarium.* Maniſteſtum proinde videtur, Authorem damnatæ illius propoſitionis voluiſſe, quòd exceptio illa, *niſi veteres lex, &c.* ſolum procederet in duobus Sacramentis, Baptiſmi ſcilicet & Ordinis Sacerdotalis, &c. non autem procederet in reliquis quinque. In quorum proinde adminiſtratione ſequi liceret opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, non obſtante periculo nullitatis, cui Sacramentum exponeretur; non obſtante item periculo fruſtrati effectus, cui proximus (Sacramentum taliter collatum recipiendo) exponeretur.

57. Paulo aliter Vaſquez 1. 2. diſp. 63. c. 2. Sayrus in Clavi regia 1. 1. c. 7. Sanchez, Granadus, Hurtadus, Becanus & alii cenſent, adminiſtrantem Sacramenta, ſive Baptiſmi & Ordinis, ſive alia, ſecundum opinionem minus probabilem, minusque tutam de valore, relicta tutiore, citra cogentem neceſſitatem, peccare quidem contra charitatem & juſtitiam (niſi ſuſcipiens Sacramentum cedat juri ſuo) ſed non contra religionem.

58. Sed pro certo tenendum, non ſolum peccare contra charitatem (exponendo proximum peri-

culo non mediocriſ damni ſpiritualis, ſeu jacturæ fructus ſpiritualis, quem perciperet, ſi Sacramentum validè adminiſtraretur) atque etiã contra juſtitiam (ſi ipſi ex officio incumbat cura anime proximi) verum etiã contra religionem, ſine cogente neceſſitate exponendo Sacramentum periculo nullitatis. Et 1. quidem ipſum peccare contra charitatem, imò & contra juſtitiam (in dicta hypoteſi) ſic oſtendo. Quia dum exponit Sacramentum periculo nullitatis, exponit proximum periculo fruſtrati effectus Sacramenti. Quem quantum in ſe eſt indemnem ex charitate ſervare tenetur; imò etiã ex juſtitia, ſi fit Paſtor ipſius. Tunc enim proximus habet jus, ut à Paſtore ſibi Sacramentum miniſtreur eo modo, quo tuto poſſit effectum ipſius percipere. Nec Sacramenti Miniſter excuſatur ex hoc quòd Sacramentum ipſi conferat cum materia & forma probabiliter ſufficiente. Quia eo ipſo quo materia vel forma non eſt niſi probabiliter ſufficiens, non eſt certò, ſed incertò ſufficiens. Non eſt autem probabile, quòd Miniſter extra neceſſitatem uti poſſit materiã, vel formã incertã, quando Sacramentum conferre poteſt cum materiã & forma certa. Sicut probabile non eſt quòd Medicus in curatione infirmi poſſit uti medicamento ſolum probabiliter & incertò ſufficiente ad curationem ipſius, quando ipſum curare poteſt cum medicamento certò ſufficiente. Sicut enim probabilitas ſufficientiæ medicamenti, efficere non poteſt, ut medicamentum reverã inſufficiens, ſit ſufficiens; ita nec probabilitas ſufficientiæ materiæ vel formæ, efficere poteſt, ut materiã, vel formã, reverã inſufficiens, ſit ſufficiens, ſive ſupplere non poteſt defectum valoris ipſius, ſi reverã non fit talis, qualem Chriſtus requirit ad valorem Sacramenti. Neque enim Sacramenti valor pendet à ſua opinione, neque à probabilitate ipſius, ſed à voluntate Chriſti, ſive ab eo quòd eam materiã & formã adhibeat, quam Chriſtus adhiberi vult.

2. quòd etiã peccet contra religionem, 59 demonſtrat 1. quia religio in Deum, Sacramentorum Authorem, non minus obligat Sacramentorum Miniſtros, ut caveant exponere Sacramentum periculo nullitatis, dum poſſunt; quàm charitas in proximum ipſos obliget, ut caveant exponere proximum periculo fruſtrati effectus, ſive jacturæ fructus Sacramenti, dum id cavere poſſunt.

2. quia Miniſter Sacramentorum, in eorum 60 miniſterio Chriſti perſonam ſuſtinet, Chriſti que legatione fungitur, utpote cujus nomine agit & loquitur. At verò non ſatis reverenter Chriſti perſonam ſuſtinet, qui verba Chriſti (id eſt primæ Veritatis) nomine prolata, ſine neceſſitate exponit periculo falſitatis & inanitatis. Quemadmodum Legatus non ſatis reverenter ſuſtinet perſonam Regis, ſi verba, Regis nomine prolata, tali periculo ſine neceſſitate exponat.

3. ſicut religio & reverentia divini nominis 61 prohibet nomen Domini aſumere in vanum; ſic & prohibet exponere ſe periculo aſſumendi nomen Domini in vanum. Multò ergo magis prohibet exponere ſe periculo aſſumendi illud falſò. Sed utriusque periculo ſe exponit, qui in miniſterio Sacramentorum exponit ſe periculo miniſtrandi Sacramentum irritum. Tum quia verba ſacramentalia proferendo, nomen Domini aſſumit: ea quippe nomine Domini proferit; ſicut nomine Domini baptizat, confirmat, confeſtrat, abſolvit. Si ergo in vanum & falſò baptizat, confirmat, &c. nomen Domini in vanum & falſò aſſumit. Tum quia Sacramenta continent quendam divini nominis invocationem, & benediſionem ſuper materiã Sacramenti, juxta illud 1. Cor. 10. *Calix cui benedicimus, nomine communicatio Sanguinis Chriſti eſt?* Unde Author libri de Eccleſiaſtica Hierar-

chia c. 5. formas Sacramentorum vocat, *invocationes consecratorias*. Ista verò invocatio periculo frustrationis, & falsitatis exponitur, dum ipsamet consecratio, seu Sacramentum, exponitur periculo nullitatis. Siquidem Sacerdos v. g. falsò dicit, *absolve te à peccatis*, si absolutio nulla sit; falsò dicit in persona Christi: *Hoc est Corpus meum*, si consecratio nulla sit. Exponit ergo formam consecratoriam, divini nominis invocatoriam, periculo falsitatis, eo ipso quo ipsam exponit periculo frustrationis.

62 4°. eadem virtus, quæ prohibet irrita facere Sacramenta, prohibet ea citra cogentem necessitatem exponere certo periculo irritationis; sicut eadem virtus, quæ prohibet occidere, vel stuprare proximum, &c. prohibet ipsum citra cogentem necessitatem exponere certo periculo occisionis, stuprationis, &c. Sed religio, & reverentia debita Sacramentis, sive eorum Authori, prohibet irrita facere Sacramenta: igitur & prohibet ea citra cogentem necessitatem exponere certo periculo irritationis. Cui exponitur, ipsum administrando cum materia, vel forma incerta, relicta certà.

63 5°. meritò arguitur irreverentià in Deum, qui in Dei cultu adhibet cæremonias probabiliter, vel probabilius profanas & gentiles, dum potest adhibere certò christianas & sacras. Et qui adorationi exponit hostiam probabiliter, vel probabilius non consecratam, dum exponere potest certò consecratam. Igitur & qui in ministerio Sacramentorum adhibet materiam, vel formam probabiliter, vel probabilius invalidam, dum adhibere potest certò validam.

64 6°. sacrilegus est, non solum qui formam consecrationis (id est *plena formidinis verba*, ut loquitur Trid. sess. 17. c. 7.) profert super ligno & lapide; sed & qui sciens & volens sine necessitate exponit se periculo eam proferendi super ligno & lapide. Pariter ergo sacrilegus est, qui sciens & volens sine necessitate exponit se periculo eam proferendi super materia non magis idonea consecrationi, quam sit lignum & lapis.

65 7°. sicut zelus salutis animarum, & charitas in proximum; sic & religio in Deum jubet, ut (quoad fieri potest) in ministerio Sacramentorum incertis certa præferantur, juxta magistralem hanc Augustini regulam: *tene certum, dimitte incertum*. Homil. 41. inter 50. nunc firm. 393. Item *graviter peccat in rebus ad salutem anime pertinentibus, vel eo solo, quòd certis incerta præponit*. L. 1. de Bapt. contra Donatist. c. 3.

66 Jure proinde meritissimo S. D. N. Innocentius XI. damnavit propositionem n. 55. memoratam, damnandoque declaravit, eam non esse practicè probabilem, certumque proinde esse, quòd peccet, qui in Sacramentis conferendis sequitur opinionem probabilem de valore illius, relicta tutiore, etiamsi Sacramenta quæ confert, non sint tam necessaria ad salutem, quam sunt Baptismus, & Ordo Sacerdotalis, aut Episcopalis; tamen etiam ablit specialis lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi, solumque proinde ad sit periculum nullitatis Sacramenti. Ex qua declaratione consequens est, Ministrum taliter conferentem adhuc peccaturum contra religionem, etiam casu dato, non concessio, quòd non peccaret contra charitatem. Contra quam tamen semper peccat, qui Sacramenti fructu (quod magnum semper bonum est) sciens & volens proximum privat, vel privationis illius periculo, absque cogente necessitate, ipsum exponit.

67 Dixi semper, *absque cogente necessitate*. Ubi enim spiritualis necessitas proximi exigit sine mora Sacramentum administrari, nec adeit certa materia, sed probabilis dumtaxat, *mauv*; Deus in tali

necessitate succurri proximo, cum Sacramentorum periculo, quam proximum desitui omni remedio; sive *mauv*, Sacramentum suum periclitari, quam salutem proximi. Cui proinde succurri vult, quantum fieri potest, adhibendo probabilior, tutiorque materiam, quæ adhiberi potest. Cum enim pro salute hominum instituta sint Sacramenta, quando simul vitari nequeunt periculum Sacramenti, periculumque salutis proximi, magis providendum est (quantum hic & nunc fieri potest) securitati salutis proximi, quam Sacramenti. Videri possunt Augustinus c. 1. de adulterin. conjug. c. 26. & 28. & S. Leo epist. 37. c. 1. & 2. ubi docet, Baptismus dubium, & non nisi probabiliter validum, administrandum esse in casu necessitatis, in quo certitudo haberi non potest: *ne dum plus justo metuitur, misericordia Dei salvari cupientibus donegetur*.

CAPUT IX.

Occurritur argumentis, quæ obijciuntur adversus dicta capite precedenti.

Objicies 1°. non apparet ratio, ob quam in ministerio Sacramentorum minus liceat sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, quam in qualibet alia materia. Quòd enim in ministerio Sacramentorum, sequendo probabilem opinionem de valore, relicta tutiore, subit aliquod periculum, ne fiat irritum Sacramentum; non cogit eo in ministerio tutiorem partem eligere, potius quam alibi. Ubi enim ratio probabilis asserit, non fieri irritum Sacramentum, probabile est Sacramentum eo modo rectè administrari. Rectè quippe administratur, ubi secundum rationem probabilem administratur.

Respondeo, quidquid sit in alia materia (quæ de re to. 1. satis diximus) rationem multiplicem capite precedenti esse productam, ob quam id non licet in ministerio Sacramentorum. Neque enim licet formam sacramentalem, Christi & primæ Veritatis nomine prolata, sine necessitate exponere periculo vanitatis, & falsitatis. Quòd periculum quia non abstergit probabilitas opinionis de valore, probabile non est, quòd liceat probabilitatem istam sequi, neglecta certà vià, quæ dicto periculo potest occurrere. Sicut ex hoc quòd probabile sit, hoc vel illud medicamentum lethalius infirmo profuturum; quia tamen probabilitas ista non abstergit periculum in contrarium, probabile non est quòd liceat probabilitatem istam sequi, neglecto medicamento certò profuturo, quo periculo mortis infirmi potest occurrere. Quamvis ergo ratio probabilis asserat non fieri irritum Sacramentum: non sequitur esse probabile quòd sequi liceat probabilitatem istam, dum alia ratio probabilis ex adverso asserit fieri irritum Sacramentum, & periculo illius irritationis occurrere potest, adhibendo viam certam. Neque enim majori prudentià periculo irritationis Sacramentum exponitur, dum periculum istud vitari potest, quam infirmus exponatur periculo mortis, dum periculum istud vitari potest. Et sicut ubi ratio vel auctoritas probabilis aliquorum Medicorum asserit potum esse venenosum, tamen ratio vel auctoritas probabilis aliorum Medicorum asserat potum non esse venenosum, tanta imprudentia foret potum istum bibere, vel propinare, neglecto potu sanitatem, non mortem, certò allaturo, ut nullus Probabilista (nisi fortè læti sinepitis) adduci posset ad bibendum; ita similiter, &c.

Objicies 2°. ex eo præcisè quòd subit aliquod periculum, ne fiat Sacramentum irritum, nulla equidem irreverentià nec injuria fit Sacramento,